

**УДК 332.3-021.431:332.15(447.85)**

**Ротарь В. В.**, здобувач вищої освіти\*

*Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»*

e-mail: [kuschniruk81@gmail.com](mailto:kuschniruk81@gmail.com)

## **РАЦІОНАЛЬНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Сучасні тенденції розвитку економіки України та вирішення багатьох нагальних проблем природокористування, вихід із затяжної еколого-економічної кризи потребують підвищеної уваги науковців і управлінців-практиків. Суттєвого значення набуває компонента оцінки проблем екологізації землекористування в контексті забезпечення збалансованого функціонування екологічних систем.

У нинішніх умовах особливо актуальне забезпечення сталого, екологічно безпечного, невиснажливого та раціонального землекористування з одночасним удосконаленням структури угідь і доведенням рівня їх сільськогосподарської освоєності, розораності та лісистості до оптимальних розмірів.

Сьогодні нераціональні використання багатств природи як єдиного джерела добробуту призводять до двох конфліктів – між природою і суспільством у зв'язку з виснаженням сил природи, з одного боку, і між цивілізаціями за володіння цими природними силами через їхню обмеженість чи вичерпність – з іншого. В Україні впродовж останніх років активізувалася діяльність держави щодо визначення цілей і правових механізмів регіонального розвитку та різноманітних аспектів територіальної організації землекористування.

Постало завдання формування нової моделі екологізації державного регулювання землекористування, економічного відтворення та охорони потенціалу земель, зокрема сільськогосподарського призначення. Важливу роль у цьому процесі відіграють перехід на нові економічні відносини, поширення ринкових методів господарювання, реалізація концепції сталого землекористування і формування нової політики у сфері раціонального використання земель. Зазначене у свою чергу потребує розроблення та обґрунтування еколого-економічних засад раціонального землекористування в регіональних господарських системах.

Територія Чернівецької області має достатні земельні, лісові, водні, фауністичні та природо-рекреаційні ресурси для перспективного соціально-економічного розвитку регіону. Однак диференціація території області за природними умовами поділяє її на три природні області: рівнинну, передгірську та гірську. Це вимагає розглядати об'єкт дослідження у контексті трьох взаємоз'єднаних регіональних господарських систем, які мають однакове

---

\*Науковий керівник – Кушнірук Т. М., канд. с.-г. наук, доц.

адміністративно-територіальне розміщення, але різні властивості й особливості землі та ландшафту.

Аналіз використання земель у межах області свідчить, що сільськогосподарська освоєність території становить 59,6 %, розораність земельних угідь – 40,9, лісистість – 31,9 %. Враховуючи дослідження науковців щодо оптимального співвідношення стабілізуючих і дестабілізуючих угідь, такі показники наближенні до оптимальності. Однак аналіз земель сільськогосподарського призначення засвідчив, що в досліджуваному регіоні третина (28,4 %) усіх сільськогосподарських земель характерні як середньо- та сильнозмиті, обробіток і використання яких потребує особливого ґрунтозахисного підходу. Однією з причин деградації сільськогосподарських земель є неврахування природних, передусім морфологічних, особливостей території.

Негативні екологічні наслідки господарської діяльності людини є результатом розбіжностей суспільних (людських) інтересів зі «стратегією природи». Можна стверджувати, що штучно збільшені потреби, власне структура суспільного виробництва та споживання зумовили орієнтацію на марнотратне ставлення до природи. Культура потреб споживання полягає в раціональному регулюванні потреб суспільства. На жаль, державна політика у сфері природокористування і в системі екологічного виховання наразі приділяє недостатньо уваги формуванню у суспільстві нових морально-етичних принципів раціональних норм суспільного споживання, зосереджуючись тільки на необхідності задоволення потреб.

Дослідження організаційно-господарських форм господарювання в аграрному секторі регіону показали, що в межах області чимало сільськогосподарських земель перебувають у користування та володінні громадян (75 %) та характеризуються як дрібне сільськогосподарське землекористування. Це вимагає особливого підходу до вирішення питань підвищення ефективності діяльності господарств населення в умовах глобалізації економічних процесів.

Стратегічним і пріоритетним завданням, яке постало перед вітчизняним агропромисловим виробництвом, є цілеспрямоване переведення його на модель сталого, конкурентоспроможного й екологічно безпечного розвитку, що особливо актуально в умовах Буковини, зважаючи на специфічні соціальні-економічні та природно-кліматичні умови регіону.

Для реалізації пріоритетних завдань щодо раціонального землекористування та збереження й відтворення родючості ґрунтів необхідно вдосконалити механізм управління земельними ресурсами на засадах екологічно збалансованого розвитку землекористування та систему інструментів економічного механізму раціонального використання земель. До таких інструментів належать: пільгове кредитування за відсотковими ставками для природоохоронних інвестицій, податкові пільги на здійснення екологічно орієнтованих видів діяльності, субсидії для здійснення природоохоронних програм та дотації на ведення сільського господарства в особливо обмеженому режимі.

Пріоритетні напрями програми оптимізації територіальної структури землекористування повинні базуватися на:

– урахуванні земельно-ресурсної бази, динаміки розселення, регіональних особливостей розвитку продуктивних сил; заходах щодо екологічного планування територій, зокрема консервації малопродуктивних, деградованих і технічно забруднених угідь;

– обмеженні відведення продуктивних угідь для несільськогосподарських цілей;

– застосуванні економічних важелів впливу на суб'єкти землекористування щодо забезпечення сталості оптимальної структури агроландшафтів.

Для реалізації екологічних пріоритетів у практиці господарювання необхідне посилення дії економічних важелів стимулювання сталого землекористування у господарському механізмі на основі розроблення інструментарію наскрізних (єдиних для всіх структурних рівнів) еколого-економічних оцінок, що випереджають прийняття стратегічних рішень.

#### **Список літератури**

1. Дорош О.С. Еколого-економічне спрямування територіального планування сільськогосподарського землекористування. *Землевпорядний вісник*. 2012. № 9. С. 22-27.

2. Панас Р.М. Рациональное використання та охорона земель: навч. посіб. Львів: Новий Світ, 2008. 352 с.

3. Сохнич А.Я. Проблеми використання і охорони земель в умовах ринкової економіки: монографія. Львів : Укр. технології, 2002. 252 с.

**УДК 664.66.022.3**

**Рустемова А. Ж.**, магістр техн. наук, ст. препод.

*Казахский национальный аграрный исследовательский университет*

e-mail: [aist\\_2707@mal.ru](mailto:aist_2707@mal.ru)

## **ПИЩЕВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ХЛЕБА ИЗ ЗЕРНОБОБОВОЙ СМЕСИ**

В последние годы в РК наблюдается увеличение посевных площадей под всеми зернобобовыми культурами. В решении проблемы растительного белка решающая роль принадлежит бобовым культурам. Зернобобовые культуры с единицы площади производят значительно больше протеина, по сравнению со злаковыми культурами. Белки их обладают высокой растворимостью, поэтому хорошо перевариваются и усваиваются, они более полноценны по аминокислотному составу. Содержание наиболее важных незаменимых аминокислот (лизин, метионин, цистин, триптофан) у зернобобовых в 2-4 раза выше, чем злаковых культур [1].

Для повышения пищевой и биологической ценности хлебобулочных изделий огромное значение придается использованию зерновых и бобовых культур. Взаимное использование зерновых и бобовых культур позволило